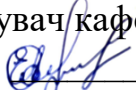

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Фінанси, облік і оподаткування»

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Фінанси, банківська
справа та страхування»
доц. Сергій КОСТОРНОЙ
«27» серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФОО
проф. Олена ЯЦУХ
«27» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фінанси 2»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування
(на основі повної загальної середньої освіти)
факультет економіки та бізнесу

2024–2025 н.р.

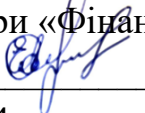
Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси 2» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі повної загальної середньої освіти) факультет економіки та бізнесу. Запоріжжя, ТДАТУ. 12 с.

Розробник: Чкан І.О., к.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

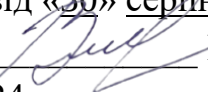
Завідувач кафедри «Фінанси, облік і оподаткування»

професор Олена ЯЦУХ

«27» серпня 2024 р.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування (на основі повної загальної середньої освіти)

Протокол № 1 від «30» серпня 2024 року

Голова, доц. Юлія ВОРОНІНА

«30» серпня 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	<u>Обов’язкова</u> (обов’язкова або за вибором студента)	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: <u>072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u> (шифр і назва)	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		1-й	2-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 3,1 год. самостійна робота студента – 5,4 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	22 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	22 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	76 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u> (екзамен або диференційований залік)	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу полягає у формуванні базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей функціонування фінансів на макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

Завданнями курсу є вивчення теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів й засвоєння засад функціонування фінансової системи держави.

Предметом курсу є економічні відносини, що виникають у суспільстві під час розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту та національного доходу.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро - та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

РН01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

РН02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

РН03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

РН23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя

Soft skills:

- здатність аналітично мислити;

- уміння оптимістично оцінити ситуацію та прийняти рішення в сфері управління грошовими потоками;
- чесність та відповідальність за точність та об'єктивність подання інформації;
- уміння виступати привселюдно: навички, необхідні для виступів на публіці та доведення своєї думки до соціуму; проводити презентації отриманих результатів;
- лідерські якості: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати та відстоювати рішення; уміння встановлювати мету та складати план її досягнення;
- особисті якості: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до навколишніх.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування».

Перелік навчальних дисциплін, знання з яких потрібні для вивчення освітньої компоненти «Фінанси 2»: «Гроші і кредит».

Перелік навчальних дисциплін, вивчення яких у подальшому базується на матеріалі освітньої компоненти «Фінанси 2»: «Фінансовий ринок», «Теорія бухгалтерського обліку», «Навчальна практика. Вступ до фаху»

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Тема 1. Державний кредит [1, 4]

Економічна сутність, призначення і роль державного кредиту. Внутрішні державні запозичення та їх форми. Державний борг та держава з позиції кредитора. Причини виникнення і зростання державного боргу, види державного боргу і обмеження його граничного рівня. Джерела погашення державного боргу. Наслідки державного боргу в коротко- і довгостроковому періоді. Управління державним боргом і його методи.

Тема 2. Місцеві фінанси [1, 2]

Сутність місцевих фінансів, їх необхідність і призначення. Складові місцевих фінансів: місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Доходи місцевих бюджетів та джерела їх формування. Видатки місцевих бюджетів та напрями їх використання. Роль міжбюджетних трансфертів у збалансуванні місцевих бюджетів. Бюджетний федералізм як механізм заохочення до самодостатності та нарощування фінансово-економічного потенціалу самоврядних адміністративно-територіальних утворень. Моделі бюджетного федералізму.

Тема 3. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення [1, 4]

Соціально-економічна роль фондів цільового призначення. Види фондів цільового призначення. Поняття бюджетних та позабюджетних фондів. Соціальні цільові фонди: Пенсійний фонд України та Фонд соціального страхування (соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання,

які спричинили втрату працездатності; соціальне медичне страхування). Джерела формування фінансових ресурсів соціальних фондів. Основні засади організації та діяльності державних соціальних фондів в Україні.

Тема 4. Фінанси суб'єктів господарювання [4, 5]

Суспільне призначення, функції і роль фінансів суб'єктів господарювання. Фінансові аспекти правового регламентування підприємницької діяльності комерційних і некомерційних підприємств та організацій. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади. Фінансова діяльність підприємців-фізичних осіб. Вплив організаційно-правових форм підприємництва на формування і використання грошових надходжень.

Тема 5. Фінанси домогосподарств [1, 4]

Особливості фінансів домогосподарств та сфера їх функціонування. Джерела і форми доходів домогосподарств. Грошові та натуральні доходи. Характеристика сукупних доходів та доходів, що залишаються у розпорядженні домогосподарств. Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація. Фінансові рішення домогосподарств щодо розміщення доходів. Обов'язкові платежі домогосподарств: податки і відрахування до державних соціальних фондів, комунальні та інші щомісячні платежі. Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля домогосподарств.

Тема 6. Страхування та страховий ринок [3, 4]

Необхідність страхового захисту і його роль у забезпеченні суспільного відтворення. Економічний зміст та функції страхування як фінансової категорії. Функції та принципи дії страхування. Основні суб'єкти страхування: страховик, страхувальник, застрахований. Об'єкти страхування: життя, здоров'я, працездатність та додаткова пенсія страхувальника або застрахованої особи (особисте страхування); володіння, користування і розпоряджання майном (майнове страхування); відшкодування страхувальником заподіяної ним шкоди застрахованій особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі (страхування відповідальності). Класифікація страхування.

Поняття страхового ринку та його головні учасники.

Державне регулювання страхового ринку України: нормативно-правове регулювання, нагляд за учасниками страхового ринку, організаційне та методичне забезпечення діяльності у сфері страхування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Тема 7. Фінансовий ринок [1, 4]

Сутність фінансового ринку як економічної категорії та його суспільне призначення. Функції, елементи та складові фінансового ринку. Сегментарна структура ринку фінансових послуг та особливості функціонування окремих сегментів.

Інструменти фінансового ринку: казначейські векселі, депозитні сертифікати, облігації, комерційні папери, банківські акцепти, опціони.

Правові засади державного регулювання фінансового ринку і ринку фінансових послуг.

Тема 8. Фінансовий менеджмент [1, 4]

Сутність фінансового менеджменту і його форми. Суб'єкти і об'єкти фінансового управління на підприємстві. Сутність, призначення і складові державного фінансового менеджменту. Суть і складові бюджетного менеджменту. Інформаційне забезпечення фінансового управління.

Фінансове планування: стратегічний і виробничий плани.

Система органів, що забезпечують державний фінансовий менеджмент, розмежування функцій і повноважень між ними.

Тема 9. Міжнародні фінанси [1, 4]

Сутність міжнародних фінансів як економічної категорії, їх значення і роль в сучасній світовій економіці. Призначення та функції міжнародних фінансів. Загальна характеристика світового фінансового ринку. Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин та механізм їх регулювання. Характеристика структури світового фінансового ринку.

Функції міжнародних і регіональних фінансових інститутів, їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем. Проведення фінансових операцій в особливих зонах.

Тема 10. Фінансова безпека держави [1, 4]

Сутність, поняття та характеристика елементів економічної безпеки як багаторівневої системи. Сутність та декомпозиція фінансової безпеки в системі економічної безпеки держави. Механізм та систему забезпечення фінансової безпеки держави.

Тема 11. Фінанси країн з розвиненою ринковою економікою [1, 4]

Основні складові фінансів розвинених країн. Особливості фінансової системи США. Фінансова система Федеративної Республіки Німеччини. Фінансова система Великої Британії. Особливості фінансової системи Франції. Фінансова система Японії. Особливості фінансової системи Скандинавських країн.

Тема 12. Фінанси Європейського Союзу [1, 4]

Особливості організації фінансів Європейського Союзу. Складові бюджету Європейського Союзу. Поняття «гармонізація» та «уніфікація» податкової політики Європейського Союзу.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. Основи організації державних фінансів							
23	Лекція 1	Тема 1. Державний кредит	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Тема 1. Державний кредит	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	2
24	Лекція 2	Тема 2. Місцеві фінанси	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Тема 2. Місцеві фінанси	-	-	2	-	2
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	1
25	Лекція 3	Тема 3. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Тема 3. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	2
26	Лекція 4	Тема 4. Фінанси суб'єктів господарювання	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Тема 4. Фінанси суб'єктів господарювання	-	-	2	-	2
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	2
27	Лекція 5	Тема 5. Фінанси домогосподарств Тема 6. Страхування та страховий ринок	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Тема 5. Фінанси домогосподарств Тема 6. Страхування та страховий ринок	-	-	2	-	5
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	10	3
28	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 1	-	-	-	6	-
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 – 58 год.			10	-	10	38	35
Змістовий модуль 2. Основи організації фінансів на міжнародному рівні							
29	Лекція 7	Тема 7. Фінансовий ринок	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 7	Тема 7. Фінансовий ринок	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	2

	робота	роботи. Робота на Освітньому порталі.					
30	Лекція 8	Тема 8. Фінансовий менеджмент	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 8	Тема 8. Фінансовий менеджмент	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	2
31	Лекція 9	Тема 9. Міжнародні фінанси	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 9	Тема 9. Міжнародні фінанси	-	-	2	-	2
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	2
32	Лекція 10	Тема 10. Фінансова безпека держави	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 10	Тема 10. Фінансова безпека держави	-	-	2	-	3
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	2
33	Лекція 11	Тема 11. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 11	Тема 11. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	-	-	2	-	2
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	1
34	Лекція 12	Тема 12. Фінанси Європейського Союзу	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 12	Тема 12. Фінанси Європейського Союзу	-	-	2	-	2
	Самостійна робота	Виконання завдання з самостійної роботи. Робота на Освітньому порталі.	-	-	-	5	1
35, 36	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 2	-	-	-	6	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 62 год.			12	-	12	38	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Економічна природа та сутність державного кредиту.
2. Форми державного кредиту та класифікація державних позик.
3. Державний борг: сутність та соціально-економічні наслідки.

4. Управління державним боргом.
5. Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів.
6. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика.
7. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.
8. Соціально-економічна роль та класифікація фондів цільового призначення.
9. Джерела формування фінансових ресурсів фондів і напрямки фінансування.
10. Державні соціальні фонди в Україні.
11. Поняття та класифікація суб'єктів господарювання.
12. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки.
13. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ.
14. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади.
15. Фінансова діяльність підприємців-фізичних осіб.
16. Теоретичні основи фінансів домогосподарств.
17. Бюджет домогосподарства, його структура.
18. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники.
19. Економічна природа і сутність страхування.
20. Функції і принципи страхування.
21. Класифікація страхування.
22. Державне регулювання у сфері страхування.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Економічна сутність фінансового ринку та його структура.
2. Класифікація фінансових ринків.
3. Інструменти фінансового ринку.
4. Сутність фінансового менеджменту.
5. Суб'єкти і об'єкти фінансового управління на підприємстві.
6. Інформаційне забезпечення фінансового управління.
7. Фінансове планування.
8. Управління державними фінансами.
9. Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів.
10. Загальна характеристика світового фінансового ринку.
11. Характеристика структури світового фінансового ринку.
12. Проведення фінансових операцій в особливих зонах.
13. Економічна безпека як багаторівнева система: поняття та базові елементи.
14. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки.
15. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
16. Загальна характеристика фінансів розвинених країн.
17. Фінансова система США.
18. Фінансова система Федеративної Республіки Німеччини.
19. Фінансова система Великої Британії.
20. Фінансова система Франції.
21. Фінансова система Японії.

22. Загальна характеристика фінансів Скандинавських країн.
23. Особливості організації фінансів Європейського Союзу.
24. Бюджет Європейського Союзу.
25. Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни «Фінанси 2»: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, усне опитування, дискусії, робота в групах, розв'язування ситуаційних завдань, самостійна робота, презентація виконаної самостійної роботи.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Івашко О. А. Теорія фінансів: навч. посіб. [вид. 2-ге; доп. і перероб.]. К.: 7БЦ, 2021. 408 с.
2. Сидорович М. Муніципальні фінанси : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Марія Сидорович. – Київ : НаУКМА, 2021. 68 с.
3. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
4. Фінанси : підручник / І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій, О. В. Любка, О. Д. Рожко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. І. О. Лютий. – 2-ге вид, допов. та перероб. – Київ : ЗУНУ, 2023. – 715 с.
5. Фінанси підприємств: підручник / О.Б. Курило, Л.П. Бондаренко, О.Й. Вівчар, О.М. Чубка. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

Допоміжна

6. Мелих О. Ю. Державний кредит і сучасний стан державного боргу України. *Ефективна економіка*. 2019. № 12.
7. Ватаманюк-Зелінська У.З., Огірко О.Т. Роль державного кредиту в економічному розвитку України. *Інноваційна економіка*. 1-2. 2021. С. 28-33.
8. Кириленко О. П. Теоретичні та практичні аспекти фінансового механізму забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні. *Світ фінансів*. 2020. № 1. С. 17-27.
9. Гуменна Ю.Г., Стороженко Д.В. Система формування бюджетів місцевих рівнів: теоретичні аспекти, тенденції та перспективи розвитку. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*, № 3 2021. С. 222-232.
10. Белова І.М., Семенишена Н.В. Суть, основні напрями та функції соціального захисту населення. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. № 34 (2021).
11. Негода Ю. В., Олійник Л. А. Місцеві фінанси : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. та допов. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2021. 425 с.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (зі змінами та доповненнями).

2. Господарський кодекс України від 16.03.2013 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями).
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР
4. Пенсійний фонд України : <https://www.pfu.gov.ua/>
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III
6. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 46-47, ст.403)
8. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX
9. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua>
10. Освітній портал ТДАТУ. URL: <https://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=1466>
11. Наукова бібліотека ТДАТУ. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
12. Сайт кафедри ФОО. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/fk/>
13. Освітній сайт «Гаразд» – це онлайн-платформа Національного банку України для підвищення рівня фінансової грамотності. URL: <https://harazd.bank.gov.ua/>